

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

کارگاه جمع بندی و حل تست

حقوق جزا

پاییز ۱۳۹۹

ویژه آزمون وکالت ۱۳۹۹

مدرس: دکتر ابراهیم زارع

۳۱- زن و مردی که بین آن ها علقه زوجیت نیست مرتکب روابط نامشروع می شوند. هر دو در حین دادرسی ۱۰ روز بازداشت شده اند و در نهایت به ۹۹ ضربه شلاق محکوم می شوند. اجرای حکم شلاق چه وضعیتی دارد؟

(۱) چنانچه قاضی تشخیص دهد، می تواند تا ۳۰ ضربه شلاق از محکومیت آن ها کسر کند.

(۲) چون محکومیت آن ها بابت تعزیر منصوص شرعی است از محکومیت آن ها چیزی کسر نمی شود.

(۳) قاضی می تواند ۳۰ ضربه شلاق از محکومیت آن ها را کسر کند.

(۴) بابت بازداشت، ۳۰ ضربه شلاق از محکومیت آن ها کسر می شود.

تخفیف مجازات، معافیت از کیفر، تعویق صدور حکم و تعلیق اجرای کیفر

۳۲- تخفیف مجازات حبس تعزیری درجه ۴ به چه نحو امکان پذیر است؟

- (۱) تقلیل به میزان یک تا دو درجه
- (۲) تقلیل به میزان یک تا سه درجه
- (۳) تقلیل به میزان یک تا سه درجه یا تبدیل به جزای نقدی متناسب با همان درجه
- (۴) تقلیل به میزان یک تا سه درجه یا تبدیل به مجازات دیگر به نحوی که مساعد به حال متهم باشد

۳۳- تخفیف مجازات در کدام یک از موارد زیر جایز است؟

- (۱) در صورت شمول قاعده تعدد جرم بر جرائم ارتكابی متعدد
- (۲) مجازات فردی که در یک تصادف رانندگی به قصد فرار از تعقیب، مصدوم را رها و از محل تصادف فرار کند.
- (۳) مجازات های تعزیری اخلاکگران در نظام اقتصادی کشور و اسیدپاشی
- (۴) ارتکاب جرم علیه آمران به معروف و ناهیان از منکر

۳۴- کدامیک از مجازات های زیر را با رعایت مقررات تخفیف قضایی موضوع ماده ۳۷ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲ می توان به

جزای نقدی تبدیل نمود؟

- (۱) حبس درجه ۵
- (۲) حبس درجه ۴
- (۳) حبس درجه ۲
- (۴) کلیه مجازات های تعزیری

۳۵- در جرائم تعزیری درجه ی هفت و هشت، دادگاه با چه شرایطی می تواند حکم به معافیت از کیفر صادر کند؟

- (۱) احراز جهات تخفیف، پیش بینی اصلاح مرتکب، فقدان سابقه کیفری، گذشت شاکی و جبران ضرر و زیان
- (۲) احراز جهات تخفیف، پیش بینی اصلاح مرتکب، فقدان سابقه کیفری موثر، گذشت شاکی، رضایت محکوم و جبران ضرر و زیان
- (۳) تعهد به اجرای دستورهای دادگاه، پیش بینی اصلاح مرتکب، فقدان سابقه کیفری، گذشت شاکی، رضایت محکوم و جبران ضرر و زیان
- (۴) احراز جهات تخفیف، پیش بینی اصلاح مرتکب، فقدان سابقه کیفری موثر، گذشت شاکی یا جبران ضرر و زیان

۷۰- «الف» فاقد سابقه کیفری، در سال ۱۳۹۱، مرتکب جرمی با مجازات قانونی ۳ ماه تا ۶ ماه حبس شده و محکومیت قطعی به ۶ ماه حبس یافته است. او پس از لازم الاجرا شدن قانون مجازات اسلامی ۱۳۹۲، درخواست تبدیل حبس به مجازات جایگزین را می نماید، وضعیت مجازات وی چگونه است؟

- ۱) قاضی مکلف است حبس را به مجازات جایگزین حبس تبدیل کند.
- ۲) در صورت موافقت قاضی اجرای احکام قاضی مکلف به تبدیل حبس به مجازات جایگزین حبس است.
- ۳) حبس تعیین شده اجرا می شود.
- ۴) قاضی مخیر است حبس را به مجازات جایگزین حبس تبدیل کند.

مسئولیت کیفری اطفال و نوجوانان

۷۱- کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) تمام جرایم تعزیری نوجوانان قابل گذشت محسوب میشوند
- ۲) جرایم تعزیری درجات ۵ تا ۱ اطفال و نوجوانان قابل گذشت محسوب میشوند
- ۳) تمام جرایم اطفال و نوجوانان قابل گذشت محسوب میشوند
- ۴) جرایم تعزیری درجات ۶ تا ۱ اطفال و نوجوانان قابل گذشت محسوب میشوند

۷۲- در مورد دختر دوازده ساله ای که مرتکب جرم مستوجب حد شده است کدام اقدام قابل اعمال است؟

- ۱) یکی از اقدامات اخطار و تذکر کتبی یا نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از سه ماه تا یک سال نسبت به او اعمال میشود.
- ۲) در صورت رشد و کمال عقل او و علم به ماهیت و حرمت عمل ارتكابی طبق مقررات عمومی رفتار می شود.
- ۳) چنانچه ماهیت جرم انجام شده و یا حرمت آن را درک نکنند و یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد الزاما نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از ۲ تا ۵ سال نسبت به او اعمال میشود.
- ۴) چنانچه ماهیت جرم انجام شده و یا حرمت آن را درک نکنند و یا در رشد و کمال عقل آنان شبهه وجود داشته باشد مطلقا هیچ اقدامی نسبت به او قابل اعمال نیست

۷۳- در صورت ارتکاب جرم تعزیری و جرم حدی توسط اطفال کمتر از ۹ سال دادگاه چه تصمیمی اتخاذ می کند؟

- ۱) هیچ تصمیمی
- ۲) برای هر دو اقدام تامینی و تربیتی اعمال می شود
- ۳) تنها نسبت به جرم تعزیری اقدام تامینی و تربیتی اعمال می شود
- ۴) تنها نسبت به جرم حدی اقدام تامینی و تربیتی اعمال می شود

۹۶- در کلیه جرائم حدی، به صرف حدوث شبهه و بدون نیاز به تحصیل دلیل، حسب مورد جرم یا شرط مذکور ثابت نمی شود به جز:

- (۱) زنا با محارم نسبی، قذف، محاربه و افساد فی الارض
(۲) زنا با محارم نسبی، قذف، محاربه، سرقت
(۳) افساد فی الارض، قذف، محاربه، سرقت
(۴) سرقت، زنا با محارم نسبی، محاربه، افساد فی الارض

شروع به جرم

- ۹۷- در خصوص شروع به جرم کدام یک از موارد زیر صحیح نمی باشد؟
(۱) در جرایمی که عنصر مادی آنها ترک فعل است امکان تحقق شروع به جرم متصور است.
(۲) برای تعیین مجازات شروع به جرم، مجازات قانونی جرم ارتكابی ملاک است.
(۳) در صورت انصراف ارادی، شروع به جرم منتفی است و مرتکب به مجازات اقدامات انجام شده محکوم می شود.
(۴) در جرایم غیر عمدی شروع به جرم متصور نیست.

- ۹۸- در کدامیک از جرایم زیر شروع به جرم قابل مجازات است؟
(۱) در جرایم غیر عمدی که مجازات قانونی آنها حبس تعزیری درجه ۵ است.
(۲) در جرایم عمدی که مجازات قانونی آنها شلاق تعزیری است.
(۳) در جرایم عمدی که مجازات قانونی آنها حبس تعزیری درجه ۱ و ۲ است.
(۴) در جرایم عمدی که مجازات قانونی آنها قصاص عضو و دیه بیش از نصف دیه کامل است.

۹۹- هر گاه رفتار ارتكابی، ارتباط مستقیم با ارتكاب جرم داشته لکن به جهات مادی که مرتکب از آنها بی اطلاع بوده وقوع جرم غیر ممکن باشد، اقدام انجام شده ..... .

- (۱) در حکم شروع به جرم است
(۲) شروع به جرم است
(۳) جرم تام است.
(۴) جرم نیست.

۱۰۰- شخصی به قصد سرقت وارد منزلی می شود. این خانه به دلیل اسباب کشی خالی بوده و مرتکب عالم بر این موضوع نبوده است. بعد از دیدن خالی بودن منزل، از خانه خارج شده و در بیرون کوچه توسط یکی از همسایگان دستگیر می شود. در این فرض چه گزینه ای صحیح است؟

- (۱) شروع به جرم است.
(۲) در حکم شروع به جرم است.
(۳) جرم عقیم است.
(۴) جرم تام سرقت است.

۱۵۲- شخصی به ارتکاب جرم سب النبی اقرار کرده و بر پایه این اقرار حکم محکومیت قطعی کیفری علیه او صادر می شود. در حین اجرای مجازات شخص، اقرار خود را انکار می نماید. در این صورت:

- (۱) انکار بعد از اقرار مسموع نیست.
- (۲) حد ساقط و سه تا ده سال حبس محکوم می شود.
- (۳) حد ساقط و به ۱۰۰ ضربه شلاق محکوم می شود.
- (۴) حد ساقط و به بیش از دو تا پنج سال حبس محکوم می شود.

۱۵۳- کدامیک از گزینه های زیر در خصوص شهادت به عنوان یکی از ادله اثبات جرم صحیح است؟

- (۱) در صورت وجود تعارض میان دو شهادت شرعی قاضی طبق حکم قرعه عمل می کند.
- (۲) شهادت بر شهادت شاهد معتبر نیست.
- (۳) جرایم موجب حدود و تعزیر با شهادت بر شهادت اثبات نمی شوند.
- (۴) قصاص، دیه، ضمان مالی از طریق شهادت بر شهادت اثبات نمی شود.

حدود

۱۵۴- کدام جرم حدی است؟

- (۱) تقبیل و مضاجعه
- (۲) معاونت در محاربه
- (۳) قیام مسلحانه علیه نظام جمهوری اسلامی
- (۴) توهین به مقدسات

۱۵۵- اگر کسی دختر نابالغ باکره ای را اغفال کرده و با جلب رضایت او با وی زنا کند، مشمول کدام حکم است؟

- (۱) اعدام، پرداخت ارش البکاره و مهرالمثل
- (۲) صرفاً پرداخت ارش البکاره و مهرالمثل
- (۳) اعدام و پرداخت مهرالمتعه
- (۴) صد ضربه شلاق و پرداخت ارش البکاره و مهر المثل

۱۵۶- راهزنان، سارقان و قاچاقچسانی که دست به سلاح می برند، در چه صورتی محارب محسوب می شوند؟

- (۱) هرگاه به قصد ایجاد ناامنی در محیط دست به سلاح برند و سرقت محقق شود.
- (۲) در صورتی که موجب سلب امنیت مردم و راه ها شوند.
- (۳) در صورتی که موجب واردن آمدن خسارت عمده و اخلال شدید در نظم عمومی کشور شوند.
- (۴) هرگاه موجب سلب امنیت مردم و راه ها شوند و اموال مردم را برابند.

۲۱۶- کدام یک اشاره به جراحت مأمومه دارد؟

- ۱) جنایتی که درمان آن جز با جابه جا کردن استخوان میسر نباشد و دیه آن پانزده صدم دیه ی کامل است.
- ۲) جراحی که به کیسه ی مغز برسد و دیه آن یک سوم دیه ی کامل است.
- ۳) جنایتی که درمان آن جز با جابه جا کردن استخوان میسر نباشد و دیه آن ده صدم دیه ی کامل است.
- ۴) صدمه یا جراحی که کیسه مغز را پاره کند و دیه آن یک سوم دیه ی کامل است.

۲۱۷- کدام گزینه صحیح نیست؟

- ۱) ماه های حرام عبارت است از محرم، رجب، ذی قعدة و ذی حجه
- ۲) در موارد جنایت بر نفس و مادون نفس، اگر هویت مرتکب شناخته نشود، دیه را بیت المال میپردازد
- ۳) صندوق تأمین خسارات بدنی، در مواردی که زنی مورد جنایت قرار گرفته باشد در موارد لزوم پرداخت مابتفاوت دیه ای که به زن یا ولی دم او پرداخت میشود، هم در موارد نفس و هم مادون نفس مکلف به پرداخت آن مابتفاوت است
- ۴) تغلیظ دیه مخصوص جنایت بر کبیر است

۲۱۸- «الف» به قصد کشتن جنین، به شکم مادر ضربه ای میزند. جنین پس از زنده متولد شدن بدون قابلیت ادامه حیات، بر اثر همان ضربه فوت می کند. حکم «الف» چیست؟

- ۱) فقط به پرداخت دیه محکوم می شود.
- ۲) علاوه بر پرداخت دیه جنین، به تعزیر محکوم می شود.
- ۳) فقط به تعزیر محکوم می شود و عاقله، دیه جنین را می پردازد.
- ۴) به قصاص نفس محکوم می شود.

۲۱۹- کدام مورد در خصوص دیه جنایت بر میت، صحیح است؟

- ۱) حال است و در جنایت عمد و شبه عمد، توسط مرتکب و در خطای محض، توسط عاقله پرداخت می شود.
- ۲) از نظر مدت و مسئول پرداخت، تابع عمومات پرداخت دیه است، ولیکن میزان آن یک دهم دیه انسان زنده است.
- ۳) حال است و توسط مرتکب پرداخت می شود
- ۴) از نظر مدت و مسئول پرداخت، تابع عمومات پرداخت دیه است، با این تفاوت که دیه به ارث نمی رسد.

تعزیرات

۲۲۰- کدام مورد در خصوص جرم توهین صحیح است؟

- ۱) برای تحقق آن، ارتجالی بودن توهین شرط نیست.
- ۲) جرمی مطلق و نیازمند وجود سوءنیت خاص است.
- ۳) توهین به رهبر جز جرایم قابل گذشت است.
- ۴) توهین به مقام رسمی ایران، جرمی غیر قابل گذشت است.

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

پاسخنامه

حقوق جزا

پاییز ۱۳۹۹

ویژه آزمون وکالت ۱۳۹۹

مدرس: دکتر ابراهیم زارع

۲۴- گزینه ۴ صحیح است. مستند به مواد ۲۵ و ۱۲۷. مجازات معاون در جرایم تعزیری، یک تا دو درجه پایین تر از تعزیر فاعل اصلی جرم است (یعنی حبس تعزیری درجه ۶ یا ۷) که چنین محکومیتی طبق ماده ۲۵، فاقد اثر تبعی است.

۲۵- گزینه ۳ صحیح است. ماده ۲۵ ق.م.

۲۶- گزینه ۴ صحیح است. اگر چه طبق تبصره ۲ ماده ۲۶ ق.م.ا، حقوق اجتماعی مندرج در بند الف، ب، پ این ماده بطور دائمی از مجرم سلب می گردد اما باید توجه داشت که کذف از جمله جرایم حدی است که حد آن حق الناس و قابل گذشت می باشد. لذا چنانچه شاکی خصوصی پس از صدور حکم محکومیت قطعی گذشت نماید، محکوم علیه بر اساس تبصره ۲ ماده ۲۵ ق.م.ا مجازات تبعی و محرومیت از حقوق اجتماعی به طور دائم یا موقت ندارد.

۲۷- گزینه ۱ صحیح است.

۲۸- گزینه ۲ صحیح است. به موجب ماده ۲۴ ق.م.ا، بعد از گذشتن نیمی از مدت مجازات تکمیلی، دادگاه می تواند با پیشنهاد قاضی اجرای حکم در صورت اطمینان به عدم تکرار جرم و اصلاح مجرم، نسبت به لغو یا کاهش مدت مجازات تکمیلی وی اقدام کند.

ماده ۲۴: چنانچه محکوم طی مدت اجرای مجازات تکمیلی، مفاد حکم را رعایت ننماید، دادگاه صادر کننده حکم به پیشنهاد قاضی اجرای احکام برای بار اول مدت مجازات تکمیلی مندرج در حکم را تا یک سوم افزایش می دهد و در صورت تکرار، بقیه مدت محکومیت را به حبس یا جزای نقدی درجه هفت یا هشت تبدیل می کند. همچنین بعد از گذشتن نیمی از مدت مجازات تکمیلی، دادگاه می تواند با پیشنهاد قاضی اجرای حکم در صورت اطمینان به عدم تکرار جرم و اصلاح مجرم، نسبت به لغو یا کاهش مدت مجازات تکمیلی وی اقدام کند.

۲۹- گزینه ۴ صحیح است.

۳۰- گزینه ۴ صحیح است. مطابق ماده ۲۹ - هرگاه بازداشت بدل از جزای نقدی توأم با مجازات حبس باشد بازداشت بدل از جزای نقدی از تاریخ اتمام حبس شروع می شود که از حداکثر مدت حبس مقرر در قانون برای آن جرم بیشتر نیست و در هر حال مدت بازداشت بدل از جزای نقدی نباید از سه سال تجاوز کند.

در فرض سوال حداکثر مجازات قانونی حبس برای جرم مربوطه، ۶ ماه فرض شده است. در نتیجه بازداشت بدل از جزای نقدی در چنین موردی، نهایت همان ۶ ماه است. بازداشت بدل معادل روزانه ۱۰۰ هزار تومان است. محکومین به بازداشت بدل، در صورت ابتلا به جنون، به درمانگاه یا بیمارستان اعزام شده و ایام مربوطه جزء ایام محکومیت محاسبه می شود.

۳۱- گزینه ۴ صحیح است. مستند به ماده ۲۷ ق.م.ا. رأی وحدت رویه شماره ۷۷۰ مورخ ۱۳۹۷/۴/۲۶

۳۲- گزینه ۲ صحیح است. مستند به اصلاحات مندرج در قانون کاهش حبس های تعزیری. وفق ماده ۳۷ اصلاحی - در صورت وجود یک یا چند جهت از جهات تخفیف، دادگاه می تواند مجازات تعزیری را به نحوی که به حال متهم مناسب تر باشد به شرح زیر تقلیل دهد یا تبدیل کند:

الف- تقلیل مجازات حبس به میزان یک تا سه درجه در مجازات های درجه چهار و بالاتر؛

ب- تقلیل مجازات حبس درجه پنج و درجه شش به میزان یک تا دو درجه یا تبدیل این مجازات و مجازات حبس درجه هفت حسب مورد به جزای نقدی متناسب با همان درجه؛

پ- تبدیل مصادره کل اموال به جزای نقدی درجه یک تا چهار؛

ت- تقلیل انفصال دائم به انفصال موقت به میزان پنج تا پانزده سال؛

ث- تقلیل سایر مجازات های تعزیری به میزان یک یا دو درجه یا تبدیل آن به مجازات دیگر از همان درجه یا یک درجه پایین تر؛

تبصره- چنانچه در اجرای مقررات این ماده یا سایر مقرراتی که به موجب آن مجازات تخفیف می یابد، حکم به حبس کمتر از نود و یک روز صادر شود، به مجازات جایگزین مربوط تبدیل می شود.

۳۳- گزینه ۱ صحیح است. تعدد جرم از یک طرف موجب تشدید مجازات است اما مانع الجمع با تخفیف مجازات نیست.

۳۴- گزینه ۱ صحیح است. ر.ک ماده ۳۷ ق.م.ا اصلاحی ۱۳۹۹

۳۵- گزینه ۱ صحیح است. مستند به ماده ۳۹

۳۶- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۳۹ ق.م.ا شرط اولیه اعطای حکم معافیت از کیفر، گذشت شاکی یا مدعی خصوصی است.

این بنیاد در جرایم قابل گذشت قابل اعمال نیست؛ زیرا در جرایم قابل گذشت در فرض گذشت شاکی، موقوفی حاصل می شود.

همین حکم جاری است در موارد نظام نیمه آزادی و جایگزین های زندان (در برخی موارد)

ولی در خصوص تعلیق اجرای مجازات و تعویق صدور حکم، لزوماً گذشت شاکی ملاک نیست؛ بلکه به جز گذشت شاکی یا مدعی خصوصی، جبران ضررو زیان ها نیز کافی است.

در خصوص آزادی مشروط، صرف جبران ضررو زیان ها کافی است.

۳۷- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۳۷ اصلاحی:

۶۵- گزینه ۲ صحیح است. ماده ۶۸ و ۷۳ ق.م.ا

۶۶- گزینه ۱ صحیح است. ایراد گزینه «۲» آن است که طبق ماده ۶۶ همان قانون، اصولاً در جرایم عمدی که حداکثر مجازات قانونی آنها نود و یک روز تا شش ماه حبس است، دادگاه ملزم به صدور حکم به مجازات جایگزین حبس است مگر اینکه جرم ارتكابی دارای شرایط خاص مندرج در قسمت دوم ماده مزبور باشد که صدور حکم به مجازات جایگزین حبس برای آن ها ممنوع است.

ایراد گزینه های «۳» و «۴» نیز آن است که وفق فراز دوم ماده ۶۸، در جرایم غیرعمد، صدور حکم به مجازات جایگزین حبس، اجباری و در برخی موارد، اختیاری است؛ همچنان که بدیهی است طبق ماده ۶۵ قانون مجازات اسلامی، در جرایم عمدی با حداکثر مجازات قانونی سه ماه حبس (یا همان نود روز)، صدور حکم به مجازات حبس، الزامی است.

۶۷- گزینه ۳ صحیح است. طبق بند ب ماده ۶۶ ق.م.ا یک فقره سابقه محکومیت قطعی به حبس بیش از شش ماه با وجود سایر شرایط قانونی مانع اعمال مجازات جایگزین حبس است در حالی که طبق ماده ۷۵ ق.م.ا تعدد مجازات ها برخلاف تعدد جرایم مانع اعمال مجازات های جایگزین حبس نیست. طبق ماده ۷۲ ق.م.ا در تعدد مادی جرایم عمدی نیز اگر مجازات قانونی یکی از آنها بیش از ۱ سال نباشد، برای صدور حکم مجازات جایگزین منعی وجود ندارد.

۶۸- گزینه ۳ صحیح است. مستند به رای وحدت رویه شماره ۷۴۶

۶۹- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۷۱ ق.م.ا و ماده ۵۰۶ قانون تعزیرات.

تخلیه اطلاعاتی جرم موضوع ماده ۵۰۶ تعزیرات یکی از جرایم غیر عمدی علیه امنیت محسوب می شود و مستند به ماده ۷۱ ق.م.ا، اعمال مجازات های جایگزین حبس در خصوص جرایم علیه امنیت داخلی یا خارجی ممنوع است.

۷۰- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۷۴ ق.م.ا، مقررات جایگزین های حبس با وجود اینکه قانون مساعد محسوب می شود؛ ولی شامل حال احکام قطعیت یافته قبل از تصویب ق.م.ا نمی شود. این موضوع یکی از موارد صراحت قانونگذار در خصوص عطف به ماسبق نشدن قانون مساعد است. (ماده ۱۰)

۷۱- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۱۰۴ اصلاحی ق.م.ا اصلاحی ۱۳۹۹

۷۲- گزینه ۲ صحیح است. به استناد ماده ۹۱ ق.م.ا

۷۳- گزینه ۴ صحیح است. به استناد ماده ۸۸ ق.م.ا و تبصره ۲ همان ماده

۷۴- گزینه ۳ صحیح است. طبق تبصره ماده ۸۸ هر گاه نابالغ مرتکب یکی از جرائم موجب حد یا قصاص گردد در صورتی که از دوازده تا پانزده سال قمری داشته باشد به یکی از اقدامات مقرر در بندهای ت و یا ث ماده مزبور محکوم می شود.

۷۵- گزینه ۲ صحیح است. ماده ۹۴ قانون مجازات اسلامی: دادگاه می تواند در مورد تمام جرائم تعزیری غیرمنصوص ارتكابی توسط نوجوانان، صدور حکم را به تعویق اندازد یا اجرای مجازات را معلق کند.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه ۲: ماده ۹۵ قانون مجازات اسلامی محکومیت های کیفری اطفال و نوجوانان (زیر ۱۸ سال) فاقد آثار کیفری است.

گزینه ۳: ماده ۹۳ قانون مجازات اسلامی دادگاه می تواند در صورت احراز جهات تخفیف، مجازات ها را تا نصف حداقل تقلیل دهد و اقدامات تأمینی و تربیتی اطفال و نوجوانان را به اقدام دیگری تبدیل نماید.

۷۶- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۹۰ ق.م.ا.

۷۷- گزینه ۴ صحیح است. مستند به مواد ۳۷ و ۹۳ ق.م.ا. تخفیف مجازات بزرگسالان طبق ماده ۳۷ ق.م.ا محدود است. مثلاً در خصوص حبس، درجه ۴ تا ۱، قاضی فقط می تواند به میزان ۱ تا ۳ درجه تقلیل دهد. ولی در خصوص اطفال و نوجوانان دست دادگاه باز است؛ مستند به ماده ۹۳ ق.م.ا دادگاه می تواند مجازات تعزیری را تا نصف حداقل نیز تخفیف دهد و یا اقدام تأمینی و تربیتی را تبدیل کند.

۷۸- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۸۸.

درباره اطفال و نوجوانانی که مرتکب جرائم تعزیری می شوند و سن آنها در زمان ارتكاب، نه تا پانزده سال تمام شمسی است حسب مورد، دادگاه یکی از تصمیمات زیر را اتخاذ می کند

الف- تسلیم به والدین یا اولیاء یا سرپرست قانونی با أخذ تعهد به تأدیپ و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق طفل یا نوجوان تبصره- هرگاه دادگاه مصلحت بداند می تواند حسب مورد از اشخاص مذکور در این بند تعهد به انجام اموری از قبیل موارد ذیل و اعلام نتیجه به دادگاه در مهلت مقرر را نیز أخذ نماید. ۱- معرفی طفل یا نوجوان به مددکار اجتماعی یا روانشناس و دیگر متخصصان و همکاری با آنان ۲- فرستادن طفل یا نوجوان به یک مؤسسه آموزشی و فرهنگی به منظور تحصیل یا حرفه آموزی ۳- اقدام لازم جهت درمان یا ترک اعتیاد طفل یا نوجوان تحت نظر پزشک ۴- جلوگیری از معاشرت و ارتباط مضر طفل یا نوجوان با اشخاص به تشخیص دادگاه ۵- جلوگیری از رفت و آمد طفل یا نوجوان به محل های معین

ماده ۱۱۴- در جرائم موجب حد به استثنای قذف و محاربه هرگاه متهم قبل از اثبات جرم، توبه کند و ندامت و اصلاح او برای قاضی محرز شود، حد از او ساقط می گردد. همچنین اگر جرائم فوق غیر از قذف با اقرار ثابت شده باشد، در صورت توبه مرتکب حتی پس از اثبات جرم، دادگاه میتواند عفو مجرم را توسط رئیس قوه قضائیه از مقام رهبری درخواست نماید.

تبصره ۱- توبه محارب قبل از دستگیری یا تسلط بر او موجب سقوط حد است.

تبصره ۲- در زنا و لواط هرگاه جرم به عنف، اکراه و یا با اغفال بزه دیده انجام گیرد، مرتکب در صورت توبه و سقوط مجازات به شرح مندرج در این ماده به حبس یا شلاق تعزیری درجه شش یا هر دو آنها محکوم می شود.

ماده ۱۱۶- دیه، قصاص، حد قذف و محاربه با توبه ساقط نمی گردد.

۹۲- **گزینه ۳- م ۱۱۷-** چون هنوز توبه موثر در صدور حکم نبوده است. وفق ماده فوق الذکر در مواردی که توبه مرتکب، موجب سقوط یا تخفیف مجازات می گردد، توبه، اصلاح و ندامت وی باید احراز گردد و به ادعای مرتکب اکتفاء نمی شود. چنانچه پس از اعمال مقررات راجع به توبه، ثابت شود که مرتکب تظاهر به توبه کرده است سقوط مجازات و تخفیفات در نظر گرفته شده ملغی و مجازات اجراء می گردد. در این مورد چنانچه مجازات از نوع تعزیر باشد مرتکب به حداکثر مجازات تعزیری محکوم می شود.

۹۳- **گزینه ۱ صحیح است. م ۱۳ ق. آ. د. ک- م ۱۱۵**

۹۴- **گزینه ۳ صحیح است. طبق تبصره ۱ ماده ۱۱۵ ق. م. ا. مقررات راجع به توبه درباره کسانی که مقررات تکرار جرائم تعزیری در مورد آنها اعمال می شود، جاری نمی گردد.**

۹۵- **گزینه ۱ صحیح است. طبق ماده ۱۲۰ ق. م. ا.**

۹۶- **گزینه ۳ صحیح است. مطابق ماده ۱۲۱ ق. م. ا. در جرائم موجب حد به استثنای محاربه، افساد فی الارض، سرقت و قذف به صرف وجود شبهه یا تردید و بدون نیاز به تحصیل دلیل، حسب مورد جرم یا شرط مذکور ثابت نمی شود.**

۹۷- **گزینه ۱ صحیح است. جرایم ترک فعلی، شروع به جرم ندارند.**

۹۸- **گزینه ۳ صحیح است. گزینه ۱ به این علت صحیح نیست که امکان تحقق شروع به جرم در جرایم غیر عمدی وجود ندارد زیرا در شروع به جرم سیاق عبارت ماده ۱۲۲ «هرکس قصد ارتکاب جرمی کند» و قید انصراف ارادی مذکور در ۱۲۴ ق. م. ا. موید آن است که شروع به جرم فقط در جرایم عمدی قابل تحقق است و جرایم غیر عمدی، شروع به جرمشان قابل مجازات نمی باشد. گزینه ۲ به این دلیل صحیح نیست که در جرایم تعزیری به جز حبس تعزیری درجه ۱ تا ۵، شروع به جرم فاقد وصف مجرمانه بوده و قابل مجازات نیست.**

۹۹- **گزینه ۱ صحیح است. ر. ک به تبصره ماده ۱۲۲ ق. م. ا. که مقرر داشته است: «هر گاه رفتار ارتكابی، ارتباط مستقیم با ارتكاب جرم داشته، لکن به جهات مادی که مرتکب از آنها بی اطلاع بوده وقوع جرم غیر ممکن باشد، اقدام انجام شده در حکم شروع به جرم است.»**

۱۰۰- **گزینه ۲ صحیح است. این رفتار مصداق جرم محال مادی است.**

۱۰۱- **گزینه ۴ صحیح است.**

۱۰۲- **گزینه ۲ صحیح است. نامبرده موفق به دست زدن به عنصر مادی جرم سرقت (در حد وضع ید بر مال مورد نظر) نشده است و نتوانسته بخشی از عنصر مادی جرم را انجام دهد. با توجه به اینکه در حقوق ایران ملاک تشخیص شروع به جرم، ملاک عینی است، لذا رفتار موضوع سوال نمی تواند شروع به سرقت باشد. رفتار صورت گرفته فی نفسه دارای عنوان مجرمانه تخریب است.**

۱۰۳- **گزینه ۳ صحیح است. تحقق عنوان شروع به جرم، مستلزم احراز قصد اصلی دایر بر ارتکاب جرم و نرسیدن به مقصد مجرمانه (بدلیل عامل خارج از اراده) است و قصد تبعی نمی تواند به تنهایی کافی برای تحقق شروع به جرم باشد.**

۱۰۴- **گزینه ۲ صحیح است. شروع به جرم در این فرض، موجب حبس تعزیری درجه ۵ است و کیفر معاونت در آن، یک یا دو درجه کمتر از تعزیر فاعل اصلی است. مواد ۱۲۲ و ۱۲۷**

۱۰۵- **گزینه ۲ صحیح است.**

۱۰۶- **گزینه ۳ صحیح است.**

۱۰۷- **گزینه ۲ صحیح است. استدلال دایر بر فقدان قصد مشترک همراه با تقدم یا اقتران زمانی نیز، مفید است.**

۱۰۸- **گزینه ۴ صحیح است. ماده ۴۷ ق. م. ا.**

۱۰۹- **گزینه ۴ صحیح است. طبق بند «الف» ماده ۱۲۶ تحریک به ارتکاب جرم یکی از مصادیق فعل معاونت محسوب می شود و طبق ماده ۱۲۸ هر کس در رفتار مجرمانه فرد نابالغی (پسر ۱۴ ساله) معاونت کند به حداکثر مجازات معاونت در آن جرم محکوم می شود.**

۱۱۰- **گزینه ۱ صحیح است.**

۱۱۱- **گزینه ۱ صحیح است.**

۱۶۲- گزینه ۴ صحیح است. مستند به ماده ۲۶۸. سرقت احد شرکا از مال مشاع، اگر مازاد بر سهم او به حد نصاب (یعنی ۴ و نیم نخود طلای مسکوک) می تواند مشمول عنوان حد باشد.

۱۶۳- گزینه ۲ صحیح است. اگر مرتکب مال را به وسیله صغیر غیرممیز، مجنون، حیوان یا شیء بی اراده ای از حرز خارج کند، خود او مباشر محسوب شده و در نتیجه مستحق حد است؛ اگر نامبرده مال را به وسیله صغیر ممیز از حرز خارج کند، رفتار او حسب مورد مشمول یکی از سرقت های تعزیری است. (ماده ۲۷۲ ق.م.ا)

۱۶۴- گزینه ۱ صحیح است.

۱۶۵- گزینه ۳ صحیح است. هر چند به موجب ماده ۲۶۲ ق.م.ا هرکس پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم و یا هر یک از انبیا عظام الهی را دشنام دهد یا قذف کند سب النبی است و به اعدام محکوم می شود، اما باید توجه داشت:

اولا به موجب ماده ۲۶۳ ق.م.ا هرگاه متهم به سب، ادعا نماید که اظهارات وی از روی اکراه، غفلت، سهو یا در حالت مستی یا غضب یا سبق لسان یا بدون توجه به معانی کلمات و یا نقل قول از دیگری بوده است سب النبی محسوب نمی شود.

ثانیا به موجب تبصره ماده مزبور هرگاه سب در حالت مستی یا غضب یا به نقل از دیگری باشد و صدق اهانت کند موجب تعزیر تا هفتاد و چهار ضربه شلاق است.

۱۶۶- گزینه ۱ صحیح است. به موجب ماده ۲۸۶ ق.م.ا هر کس به طور گسترده مرتکب جنایت علیه تمامیت جسمانی افراد، جرائم علیه امنیت داخلی یا خارجی کشور، نشر اکاذیب، اخلال در نظام اقتصادی کشور، احراق و تخریب، پخش مواد سیمی و میکروبی و خطرناک یا دایر کردن مراکز فساد و فحشا یا معاونت در آنها گردد به گونه ای که موجب اخلال شدید در نظم عمومی کشور، ناامنی یا ورود خسارت عمده به تمامیت جسمانی افراد یا اموال عمومی و خصوصی، یا سبب اشاعه فساد یا فحشا و حد وسیع گردد مفسد فی الارض محسوب و به اعدام محکوم می گردد.

پس اولاً عمل شخص الف که به طور گسترده مرتکب تخریب اموال شده و همچنین منجر به یکی از نتایج گفته شده در ماده شده و همچنین قصد نتیجه داشته مفسد فی الارض محسوب و مجازاتش اعدام است. ثانیاً شخص تحریک کننده نیز مفسد فی الارض محسوب و به اعدام محکوم می شود.

۱۶۷- گزینه ۲ صحیح است. به موجب ماده ۲۵۲ قانون مجازات اسلامی: " کسی که به قصد نسبت دادن زنا یا لواط به دیگری الفاظی غیر از زنا یا لواط به کار برد که صریح در انتساب زنا یا لواط به افرادی از قبیل همسر، پدر، مادر، خواهر یا برادر مخاطب باشد، نسبت به کسی که زنا یا لواط را به او نسبت داده است، محکوم به حد قذف و درباره مخاطب اگر به علت این انتساب اذیت شده باشد، به مجازات توهین محکوم می گردد."

۱۶۸- گزینه ۳ صحیح است. به موجب تبصره ۱ ماده ۲۵۱ قانون مجازات اسلامی: « هرگاه قذف شونده نابالغ، مجنون و یا غیر مسلمان یا غیر معین باشد قذف کننده به سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق تعزیری درجه شش محکوم می شود. لکن قذف متظاهر به زنا یا لواط، مجازات ندارد.». پدر نیز بابت قذف فرزند، فقط تعزیر میشود.

۱۶۹- گزینه ۴ صحیح است. اولاً به موجب تبصره ۱ ماده ۲۴۱ ق.م.ا حد قوادی منوط به تحقق زنا یا لواط است در غیر این صورت عامل، مستوجب تعزیر مقرر در ماده (۲۴۴) این قانون است. مجازات مقرر در ماده ۲۴۴ سی و یک تا هفتاد و چهار ضربه شلاق و حبس تعزیری درجه شش است.

۱۷۰- گزینه ۲ صحیح است. اکراه کننده در عمل، مسبب قتل محسوب میشود. همچنین بدلیل علم او به مجازات قانونی زنا یا لواط به عنف (یعنی اعدام) عنصر روانی جهت تحقق جنایت عمد محرز است. در فرض سوال دادگاه بر مبنای اقرار موجود در پرونده رای را صادر کرده و نمی توان تقصیر مرجع قضایی را سبب کافی و موثر دانست.

۱۷۱- گزینه ۴ صحیح است. «ب» با قصد جنایت و انجام رفتار نوعاً کشنده، مرتکب قتل عمد محسوب شده و «الف» که فاقد قصد مجرمانه و بدون علم طناب را نصب کرده مسئولیتی ندارد.

۱۷۲- گزینه ۳ صحیح است. تبصره ۱ ماده ۲۹۰ در بند (ب) عدم آگاهی و توجه مرتکب باید اثبات گردد و در صورت عدم اثبات، جنایت عمدی است مگر جنایت واقع شده فقط به علت حساسیت زیاد موضع آسیب، واقع شده باشد و حساسیت زیاد موضع آسیب نیز غالباً شناخته شده نباشد که در این صورت آگاهی و توجه مرتکب باید اثبات شود و در صورت عدم اثبات، جنایت عمدی ثابت نمی شود.

۱۷۳- گزینه ۳ صحیح است. به استناد ماده ۲۹۱ قانون مجازات اسلامی کتاب قصاص. هرگاه شخصی با اعتقاد به اینکه موضوع رفتار وی حیوان است جنایتی به مجنی علیه وارد کند و سپس خلاف آن معلوم گردد جنایت شبه عمدی محسوب می شود.

۱۷۴- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۲۹۲. این حالت مصداق خطای در نشانه روی است (اصولاً خطای محض) و نباید آنرا با اشتباه در موضوع (مصداق سوالات بالا) اشتباه نمود.

۱۷۵- گزینه ۲ صحیح است.

۱۷۶- گزینه ۳ صحیح است. این گذشت موجب زوال حق قصاص و دیه به تبع آن می شود.

۲۰۵- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۴۸۳ ق.م.ا

۲۰۶- گزینه ۱ صحیح است. مستند به ماده ۵۵۳ ق.م.ا: «وارث دیه شخص متولد از زنا در صورتی که فرزند و همسر نداشته باشد و زنا از هر دو طرف با رضایت صورت گرفته باشد، مقام رهبری است و چنانچه یکی از طرفین شبهه داشته یا اکراه شده باشد، همان طرف یا اقوام او، وارث دیه می باشند».

۲۰۷- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۳۵۷ ق.م.ا. اگر مرتکب یا شریک در جنایت عمدی، از ورثه باشد، ولی دم به شمار نمی آید و حق قصاص و دیه ندارد و حق قصاص را نیز به ارث نمی برد.

۲۰۸- گزینه ۳ صحیح است. قتل مانع ارث است. وفق ماده ۸۸۰ قانون مدنی «کسی که مورث خود را عمداً بکشد از ارث ممنوع است؛ اعم از قتل بالمباشرة و بالتسبیب». این ممنوعیت معطوف است به ارث از دیه و ارث از ماترک؛

شرکا و مباشرین در قتل عمدی مورث، ممنوع از ارث (به طور کلی) هستند. معاون قتل عمد محروم از ارث نیست.

هرگاه قتل عمدی مورث به حکم قانون یا برای دفاع مشروع باشد محرومیت از ارث ایجاد نمی شود.

توضیح نهایی اینکه قتل غیر عمد (اعم از شبه عمد و خطای محض) فقط مانع ارث از دیه می شود ولی مانع ارث از ماترک نیست.

۲۰۹- گزینه ۲ صحیح است. مستند به ماده ۴۷۴ ق.م.ا. در موارد جنایات شبه عمد اگر به دلیل فوت یا فرار، دسترسی به مرتکب غیرممکن باشد، به هیچ عنوان عاقله مسئول نخواهد شد؛ زیرا مسئولیت عاقله امری استثنایی است و باید در موضع نص تفسیر شود. همچنین در جنایات خطای محض که پرداخت دیه آن بر عهده مرتکب باشد (مثلاً با اقرار مرتکب اثبات شده یا کمتر از موضعه باشد) باز هم عاقله در فرض سوال، مسئول نخواهد شد.

۲۱۰- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۴۶۸ ق.م.ا.

عاقله عبارت از پدر، پسر و بستگان ذکور نسبی پدری و مادری یا پدری به ترتیب طبقات ارث است. همه کسانی که در زمان فوت می توانند ارث ببرند به صورت مساوی مکلف به پرداخت دیه می باشند.

۲۱۱- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۴۶۳ ق.م.ا. در جنایت خطای محض در صورتی که جنایت با بیینه یا قسامه یا علم قاضی ثابت شود، پرداخت دیه برعهده عاقله است و اگر با اقرار مرتکب یا نکول او از سوگند یا قسامه ثابت شد برعهده خود او است.

۲۱۲- گزینه ۳ صحیح است. مستند به ماده ۵۵۶ ق.م.ا.

۲۱۳- گزینه ۱ صحیح است. میزان تأثیر رفتار در شرکت در جنایت در اجتماع سبب و مباشر است.

۲۱۴- گزینه ۴ صحیح است. مستند به مواد ۵۳۵ و ۵۳۷ ق.م.ا.

هرگاه دو یا چند نفر با انجام عمل غیرمجاز در وقوع جنایتی به نحو سبب و به صورت طولی دخالت داشته باشند کسی که تأثیر کار او در وقوع جنایت قبل از تأثیر سبب یا اسباب دیگر باشد، ضامن است مانند آنکه یکی از آنان گودالی حفر کند و دیگری سنگی در کنار آن قرار دهد و عابری به سبب برخورد با سنگ به گودال بیفتد که در این صورت، کسی که سنگ را گذاشته، ضامن است مگر آنکه همه قصد ارتکاب جنایت را داشته باشند که در این صورت شرکت در جرم محسوب می شود.

در کلیه موارد مذکور در این فصل هرگاه جنایت منحصراً مستند به عمد و یا تقصیر مجنی علیه باشد ضامن ثابت نیست. در مواردی که اصل جنایت مستند به عمد یا تقصیر مرتکب باشد لکن سرایت آن مستند به عمد یا تقصیر مجنی علیه باشد مرتکب نسبت به مورد سرایت ضامن نیست.

۲۱۵- گزینه ۱ صحیح است. مستند به ماده ۵۲۸ ق.م.ا: «هرگاه در اثر برخورد دو وسیله نقلیه زمینی، آبی یا هوایی، راننده یا سرنشینان آنها کشته شوند یا آسیب ببینند در صورت انتساب برخورد به هر دو راننده، هریک مسوول نصف دیه راننده مقابل و سرنشینان هر دو وسیله نقلیه است و چنانچه سه وسیله نقلیه با هم برخورد کنند هریک از رانندگان مسوول یک سوم دیه راننده های مقابل و سرنشینان هر سه وسیله نقلیه می باشد و به همین صورت در وسایل نقلیه بیشتر، محاسبه می شود و هرگاه یکی از طرفین مقصر باشد به گونه ای که برخورد به او مستند شود، فقط او ضامن است».

۲۱۶- گزینه ۲ صحیح است. مستند به بند «ح» ماده ۷۰۹ ق.م.ا.

۲۱۷- گزینه ۴ صحیح است. تغلیظ دیه اعم است از جنایت بر نفس علیه صغیر و کبیر، مسلم و غیرمسلم، عاقل و مجنون. سایر گزینه ها صحیح هستند.

همچنین مستند به رای وحدت رویه دیوان عالی کشور شماره ۷۷۷- مورخ ۹۸/۲/۳۱

به موجب این رأی نظر به ماده ۲۸۹ ق.م.ا در خصوص نحوه تقسیم بندی جنایات علیه نفس یا عضو یا منفعت و عمومیت مقررات تبصره ذیل ماده ۵۵۱ این قانون، نظر به اینکه مکلف شدن صندوق تأمین خسارت های بدنی به پرداخت معادل تفاوت دیه اناث (بانوان) تا سقف دیه ذکور (مردان) امتنانی است لذا در کلیه جنایات علیه زنان- اعم از نفس یا اعضا و منافع-مابتفاوت دیه مذکور باید از صندوق مزبور پرداخت شود.

همچنین مستند به رای وحدت رویه شماره ۷۹۰ مورخ ۱۰ تیر ۱۳۹۹ طبق این رای در موارد جنایت بر نفس و مادون نفس، اگر هویت مرتکب شناخته نشود، دیه را بیت المال پرداخت میکند..

۲۱۸- گزینه ۲ صحیح است. به استناد ماده ۳۰۶ کتاب قصاص و ۶۲۲ تعزیرات. قصاص در این فرض یا به جهت جنایت بر مادر میتواند باشد یا اینکه جنین زنده و در شرایطی که قابلیت ادامه حیات داشته به دنیا آمده؛ ولی به سبب آسیب قبلی فوت کند که در این صورت قصاص قابل تحقق است.